

Kulttuurisesti kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa -seminaari

OKKA-säätiö ja LTOL
14.2.2013

Projektipäällikkö Kirsi Alila
Koulutuspolitiikan osasto
Yleissivistävän koulutuksen vastuualue

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Sisältö

- Varhaiskasvatus hallitusohjelmassa
- Hallinnonalan siirto
  - Opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala
  - Opetus- ja kulttuuriministeriön kehittämissuunnitelma
  - Ohjaustahot / laitokset
- Varhaiskasvatusta koskevien säädösten valmistelu
  - Kestävän kehityksen mukainen lainsäädäntö?

Varhaiskasvatus hallitusohjelmassa

Koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikka

- Laadukas ja saavutettavissa oleva varhaiskasvatus ja esiopetus taataan koko ikäluokalle.
- Säädetään laki varhaiskasvatuksesta.
- Selvitetään esiopetuksen muuttamista velvoittavaksi tavoitteena varmistaa koko ikäluokan osallistuminen varhaiskasvatukseen.
- Esiopetusta ja perusopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena.
- Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön.
- Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

Varhaiskasvatus hallitusohjelmassa

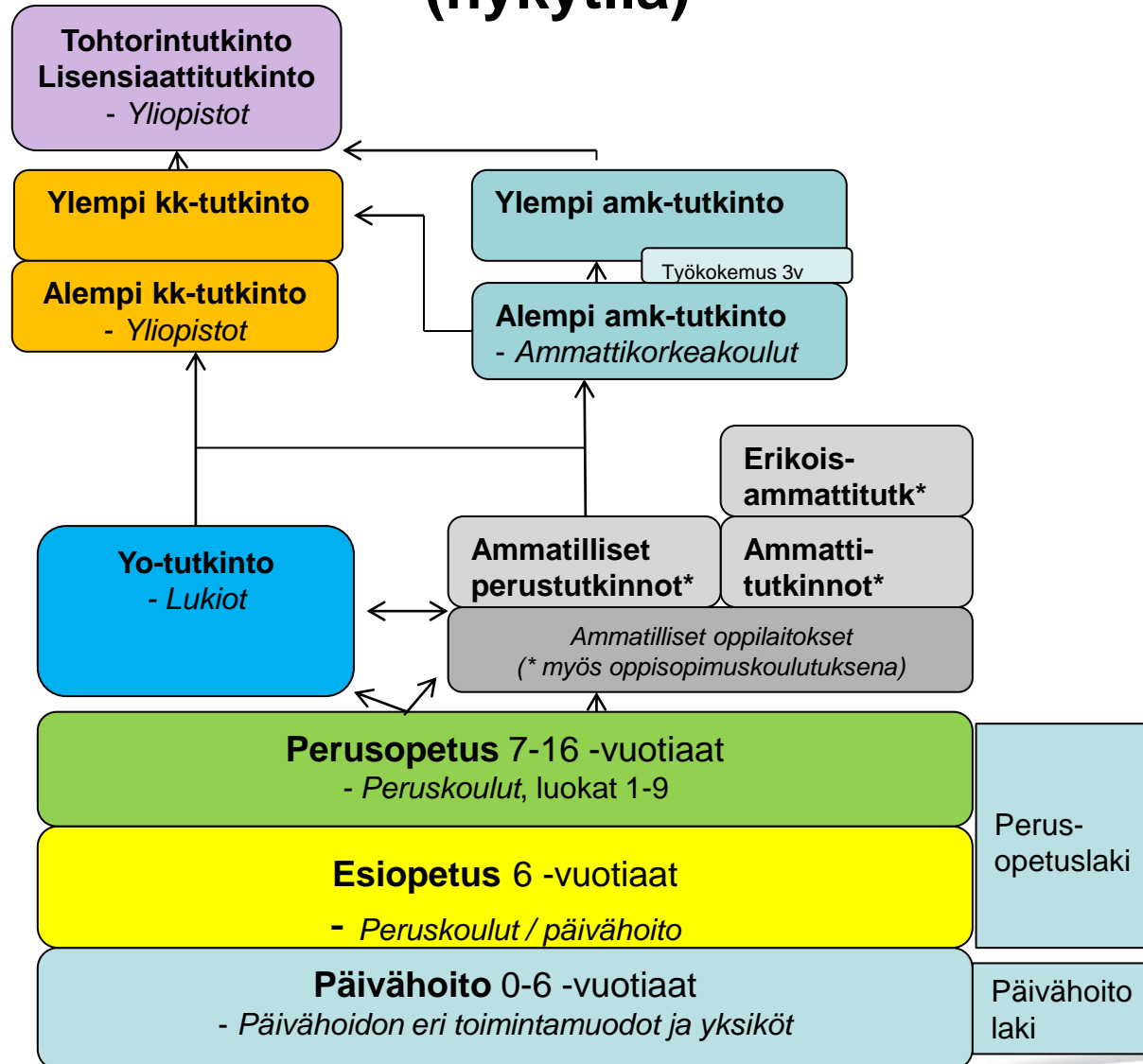
Koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikka

- Pienten lasten vanhempien mahdollisuutta perheen ja työn joustavaan yhdistämiseen tuetaan.
- Päivähoito säilyy subjektiivisena oikeutena.
- Päivähoitojärjestelmää kehitetään tarjoamaan perheille mahdollisuuksia päivähoidon joustavampaan käyttöön.
- Varmistetaan lasten päivähoidon turvallisuus ja korkea laatu.
- Päivähoitoa syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä palveluna kehitetään.
- Päivähoito säilytetään maksuttomana pienituloisille perheille eivätkä maksut muodosta työllistymiskynnystä. Erityisesti huomioidaan yksinhuoltajien asema.
- Oikeus samaan päivähoitopaikkaan säilyy, vaikka lapsi olisi välillä kotona hoidossa.

Hallinnonalasiirron linjauksia

- Siirto tapahtunut 1.1.2013 (HE 159/2012)
  - päivähoito ei siirron jälkeen ole sosiaalihuoltolain 17 §:ssa todettu sosiaalipalvelu
  - ei koske lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisia taloudellisia tukia (hallitusneuvottelusopimus)
  - ei aiheudu muutoksia päivähoitopalvelujen asiakkaille (lapset ja perheet), eikä päivähoitojärjestelmän toimivuudessa tapahdu laadullisia heikennyksiä
  - ei aiheudu muutoksia kunnan järjestämisvelvollisuuteen
  - ei vaikutuksia henkilöstöön asemaan tai työehtoihin
  - edelleen painotetaan nk. EDUCARE -ajattelua

Päivähoito osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää (nykytila)

Sovellettava lainsäädäntö

Lait sellaisina kuin voimassa 1.1.2013

- Laki ja asetus lasten päivähoidosta (36/1973) (239/1973)
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009)
- Laki ja asetus sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuuksista (272/2005) (608/2005)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)
  - tarkistetut euromäärät julkaisee jatkossa OKM (joka toinen vuosi)
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
  - mm. asiakkaan kohtelu, päätöksenteko, osallistuminen, tietojenantovelvollisuus, salassapito, vaitiolovelvollisuus, salassa pidettävien tietojen luovuttaminen, muistutuksen tekeminen, sosiaaliasiamies

Mistä asioista OKM vastaa 1.1.2013 alkaen

- Kaikki lain mukaan STM:lle kuuluvat lasten päivähoidon tehtävät siirtyivät opetus- ja kulttuuriministeriölle
  - siirtyi 1 HTV
- OKM toimivaltainen ministeriö 1.1.2013 alkaen
  - yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta:
    - lainsäädäntövalmistelu
    - toiminta- ja taloussuunnittelu
    - tulosohtausasiat
    - tietoyhteiskunta- ja tietojärjestelmäasiat, hallintoasiat
    - tutkimus, kehittäminen, seuranta
    - kansainväliset asiat

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimiala

- **Valtioneuvoston ohjesääntö 18 §:**
  - koulutus ja tiede
  - taide ja kulttuuri
  - liikunta ja nuorisotyö
  - arkisto-, museo- ja yleinen kirjastotoimi
  - evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muut uskonnolliset yhdyskunnat
  - opintotuki
  - tekijänoikeus
- **Valtioneuvoston asetus (1 §) opetus- ja kulttuuriministeriöstä (310/2010)**
  - esiopetus
  - perusopetus
  - lukio-opetus sekä muu yleissivistävä koulutus
  - ammatillinen perus- ja lisäkoulutus
  - aikuiskoulutus ja vapaa sivistystyö,
  - yliopisto-opetus
  - ammattikorkeakouluopetus
  - tieteellinen tutkimus
  - nuorisotyö

OKM:n toimialan kehittämissuunnitelma

(asetus 987/1998)

- Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016
  - koulutuksellinen tasa-arvo
    - hyvät oppimisen edellytykset
    - tukea tarvitsevien ja syrjäytymisvaarassa olevien lasten monipuolinen tukeminen
    - aliedustettujen ryhmien koulutukseen osallistumisen tukeminen
  - => Koulutuksellisen tasa-arvon toimenpideohjelma (vk mukana)
  - elinikäisen oppimisen periaate
    - siirtymät mahdollisimman joustavia

KESUN varhaiskasvatuslinjauksia

- Varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön vuoden 2013 alusta lukien.
- Säädetään laki varhaiskasvatuksesta ja hallituksen esitys annetaan eduskunnalle kevätistuntokaudella 2014.
- Laadukas ja saavutettavissa oleva varhaiskasvatus ja esiopetus taataan koko ikäluokalle.
- Selvitetään esiopetuksen muuttamista velvoittavaksi tavoitteena varmistaa koko ikäluokan osallistuminen varhaiskasvatukseen.
- Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

KESUn varhaiskasvatuslinjauksia

- Varhaiskasvatuksella luodaan perusta lapsen elinikäiselle oppimiselle, tasapainoiselle oppimiselle, kasvulle ja kehitykselle sekä hyvinvoinnille ja terveydelle
- Varhaiskasvatus rakentuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta perustanaan monitieteinen tieto ja tutkimus sekä pedagogisten menetelmien hallinta lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa
- Varhaiskasvatus merkittävä lapsen sosiaalisuuteen kasvattajana ja sosiaalisten lähtökohtien tasoittajana
- Laadukas ja saavutettavissa oleva varhaiskasvatus ja esiopetus taataan koko ikäluokalle
- Hallinnonalan siirto: eheä kasvatuksellinen jatkumo, nivelvaiheiden yhteistyö, sisällöllisesti ja hallinnollisesti yhtenäinen kasvatus- ja koulutusjärjestelmä, ohjauksen ja kehittämisen toiminnallinen kokonaisuus

KESUn varhaiskasvatuslinjauksia

- Lainuudistaminen
  - päivähoito säilyy subjektiivisena oikeutena
  - päivähoitojärjestelmän joustavampi käyttö
  - lasten turvallisuus ja korkea laatu varmistetaan
  - päivähoitoa syrjäytymistä ehkäisevänä palveluna kehitetään
  - päivähoidon maksuttomuus pienituloisille perheille
  - oikeus samaan hoitopaikkaan vaikka lapsi välillä kotona
- Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittäminen, lapsen oppimispolun huomioiminen => hyvät kasvun ja kehityksen edellytykset kaikille lapsille

KESUn varhaiskasvatuslinjauksia

- Koulutuksen arviointi
  - varhaiskasvatus säännöllisen arvioinnin piiriin: Varhaiskasvatuksen koulutusten arviointi meneillään
- Koulutuksen ennakointi
  - Tavoitteena koulutustarjonnan suuntaaminen ja koulutuksen sisältöjen kehittäminen
  - Haasteena määrällisen ja laadullisen ennakkoinnin parempi yhteensovittaminen
  - ⇒ Toteutetaan varhaiskasvatuksen henkilöstötilannetta koskeva valtakunnallinen selvitys tulevien henkilöstö- ja osaamistarpeiden ennakoimiseksi
  - ⇒ Valmistelu alkanut syksyllä 2012, toteutus 2013
  - ⇒ Koulutuspolitiikan osasto ja korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston yhteistyönä
  - ⇒ Toteutus yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa
  - ⇒ Jatkossa 3 vuoden välein: tahdistus Opettajat Suomessa –selvityksen kanssa

Laitokset

- THL / Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
  - siirtyi 1 HTV
  - tehtävät säilyvät ennallaan: tilastointi ja kehittäminen
  - sisällön ohjaus toistaiseksi: *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes/2005*
  - toimii yhteistyössä OPH:n kanssa
  - tulossopimus laaditaan STM:n kanssa => tulostavoitteista sovitaan yhdessä OKM:n kanssa
- OPH / Opetushallitus
  - tukee olemassa olevien resurssien puitteissa OKM:ää ja THL:ää päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kehittämisessä

Laitokset

- **AVI / Aluehallintovirastot**
  - valvontatoimivaltuudet säilyvät ennallaan
  - vaikutus korkeintaan AVI:n vastuualueiden yksiköiden työnjaossa
  - tulossopimus laaditaan OKM:n kanssa
- **Valvira / Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto**
  - tehtävät säilyvät ennallaan
  - yksityisten palvelujen tuottajien rekisterin ylläpito
  - tulossopimus laaditaan STM:n kanssa => tulostavoitteista sovitaan yhdessä OKM:n kanssa

Sosiaalialan osaamiskeskukset

- Sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteisiin tehtäviin (2 §) maininta siitä, että sen tehtäviin kuuluu päivähoiton kehittäminen silloin kun toiminnassa on kyse lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisestä tai palvelujen kehittämisestä.

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta

Uusi asetus 1032/2012:

- toimii jatkossa OKM:n yhteydessä
- puheenjohtaja / OKM
- neuvottelukunnan tehtävänä on edistää, vahvistaa ja yhteen sovittaa yhteistyötä eri hallinnonalojen, järjestöjen, tutkimus- ja koulutuslaitosten, kuntien ja muiden tahojen kesken, seurata ja arvioida kansallista ja kansainvälistä kehitystä varhaiskasvatuksessa ja tehdä ehdotuksia varhaiskasvatuksen pitkäjänteiseksi kehittämiseksi ja toimia varhaiskasvatuksen aseman vahvistajana
- tahot: hallinto, tutkimus, koulutus, järjestöt, kuntakenttä

Lakia valmisteleva työryhmä

- Työryhmän tehtävänä on
  - valmistella hallitusohjelman mukaisesti varhaiskasvatusta koskevat säädösehdotukset sekä
  - arvioida esitysten taloudelliset ja yhteiskunnalliset sekä muut vaikutukset
- Työryhmän tulee ottaa huomioon säädösehdotusten valmistelussa muun muassa hallitusohjelman asiaan liittyvät tavoitteet, päivähoidon kokonaisuus, käytettävissä oleva tutkimus- ja arviointitieto sekä kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja kehityssuunnat.
- Esitys tulee valmistella valtion talouden kehysten puitteissa
- Työryhmän toimikausi 7.12.2012 – 28.2.2014

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtajat

- Puheenjohtaja *Eeva-Riitta Pirhonen*, ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
- Varapuheenjohtaja *Jari Rajanen*, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö

Sihteerit

- *Hanna-Mari Pekuri*, hallitusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
- *Kirsi Alila*, projektipäällikkö, opetus- ja kulttuuriministeriö
- *Tarja Kahiluoto*, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö

Työryhmän kokoonpano

Jäsenet

- *Hannele Kerola*, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
- *Pirjo Sarvimäki*, sosiaalineuvos, sosiaali- ja terveysministeriö
- *Arja-Sisko Holappa*, opetusneuvos, Opetushallitus
- *Päivi Lindberg*, yksikön päällikkö, Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
- *Tuomo Laitila*, opetustoimen ryhmän esimies, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
- *Jarkko Lahtinen*, erityisasiantuntija, Kuntaliitto
- *Anne Liimola*, puheenjohtaja, Lastentarhanopettajaliitto
- *Tero Ristimäki*, puheenjohtaja, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia
- *Riitta Työläjärvi*, sosiaali- ja terveyspoliittinen asiantuntija, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- *Eva Siitonen*, asiamies, Sosiaali- ja terveysalan ammattijärjestö Tehy ry
- *Minna Pirttijärvi*, sopimustoimitsija, Julkisten- ja hyvinvointialojen liitto JHL:stä
- *Tuomas Kurttila*, hallituksen jäsen, Suomen sosiaali ja terveys ry
- *Kirsti Karila*, professori, Tampereen yliopisto
- *Peter Johnson*, sivistysjohtaja, Kokkolan kaupunki
- *Reino Taurovaara*, varhaiskasvatusjohtaja, Järvenpään kaupunki

Työryhmän pysyvät asiantuntijat

- *Maarit Alasuutari*, yliassistentti, Jyväskylän yliopisto
- *Nina Lahtinen*, kehittämispäällikkö, Opetusalan ammattijärjestö OAJ
- *Johanna Pérez*, suunnittelija, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super

Valmisteluryhmä

- Puheenjohtaja Jari Rajanen, johtaja OKM
- Jäsenet:
  - Kirsi Alila, projektipäällikkö, OKM
  - Tarja Kahiluoto, neuvotteleva virkamies, OKM
  - Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, OKM
  - Päivi Lindberg, yksikön päällikkö, THL
  - Jarmo Kinos, lehtori, Turun yliopisto
  - Eila Estola, professori, Oulun yliopisto
- Valmisteluryhmän tehtävänä on koota ja analysoida työryhmän käyttöön tutkimus- ja arviointitietoa sekä kuvata kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutos- ja kehityssuuntia sekä näiden pohjalta tehdä ehdotuksia työryhmälle.

Tutkimusseminaari 28.2.2013

”Tutkimus uutta lakia rakentamassa”

- Tavoitteena
  - kytkeä tutkimus ja yliopistojen näkemykset mukaan varhaiskasvatusta koskevan lain uudistamiseen
  - tuoda esiin uusinta varhaiskasvatus- ja kasvatustieteellistä sekä monitieteellistä tutkimustietoa lainsäädännön uudistamistyön tueksi
    - *millaisia näkymiä tutkimustiedosta lainsäädännön uudistamiseksi?*
    - *tutkimustiedon muokkaaminen ja hyödyntäminen lainsäädännön uudistamista palvelevaksi ”käyttötiedoksi”*
- Kutsuttuina:
  - Yliopistojen varhaiskasvatuksen professorit, lehtorit ja tutkijat
  - Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän ja valmisteluryhmän jäsenet
  - Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan jäsentahot
- Puhujina:
  - prof. Lasse Lipponen, Helsingin yliopisto
  - prof. Maritta Hännikäinen, Jyväskylän yliopisto
  - prof. Eeva Hujala, Tampereen yliopisto

Kuulemiset

- Lakityöryhmän tahot tuottavat ja organisoivat kirjallisia lausuntoja omien taustaorganisaatioidensa kautta
- Opetus- ja kulttuuriministeriö järjestää lain valmistelun alkuvaiheessa kaksi kuulemistilaisuutta liittyen varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamiseen
  - 13.2.2013 klo 12.30–16.00
  - 20.2.2013 klo 12.30-14.45 ja 15.00-16.00
- Kuulemistilaisuudessa käsiteltäviä kysymyksiä
  - *Mistä asioista uudistuvassa lainsäädännössä tulisi säätää ja miten?*
  - *Mitkä ovat perustelut lainsäädäntöön tarvittaville uudistuksille?*
  - *Mitkä ovat esitysten oletetut kustannus- ja muut vaikutukset?*
- Kuultavien tahojen lyhyet puheenvuorot tilaisuudessa ja lisäksi kannanotoista toimitetaan kirjalliset lausunnot
- OKM pyytää myös muilta asiantuntijatahoilta kirjallisia lausuntoja/kannanottoja
- Lain valmistelun yhteydessä kuullaan tarvittaessa asiantuntijoita

Millainen olisi kulttuurisesti kestävä uusi lainsäädäntö päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen?

”Kestävän kehityksen tarkoituksena on tyydyttää nykyisen yhteiskunnan tarpeet tekemättä myönnytyksiä tulevien sukupolvien kustannuksella.”

Gro Harlem Brundtland 1987

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Kestävän kehityksen näkökulmia lainsäädäntöön

- Ekologinen
- Sosiaalinen
- Taloudellinen

- Kulttuurinen

- Pedagoginen
- Educare –ajattelun mukainen